

Taleyin qismətində zamanla döyüşən, mübarizə aparən nisginli vətən həsrətli sənət ocaqlarımız da varmış. Onlar XX əsrin 90-cı illərində öz ata-baba yurdlarından didərgin düşməklə məkan duyğularını başqa səhnələrdə bölüşmək taleyini yaşamaq məcburiyyətində idilər. Ancaq buna baxmayaraq taleyin qisməti ilə barışmaqla yaradıcılıq axtarışlarını dayandırmıy, əksinə səhnəni döyüşən teatra çevirə bilmişdilər. Bu acılı və ağır taleyi yaşayan sənət ocaqlarımızdan biri də Ağdam Dövlət Dram Teatrı idi.

Döyüşən teatrın gəncləri

"Səhnə hər zaman mənim üçün müqəddəs yerlərdəndir. Səhnə kobudluğu sevmir. Adətım üzrə hər zaman səhnə ilə çox incə rəftar edirəm"

Teatr ilk pərdələrini 1902-ci ildə yerli ziyalıların və yazıçı-dramaturq Əbdürrəhim bəy Haqverdiyevin köməyiylə, yaxından iştirakı ilə Mirzə Fətəli Axundzadənin "Sərgüzəşt-i vəzir-xani-Lenkeran" və elə Əbdürrəhim bəy Haqverdiyevin qələmə aldığı "Dağların tifağı" pyeslərinin tamaşaları ilə açılıb. Məhz bu teatr 1923-cü ildə "Dövlət teatrı" statusu adı verilmiş. 1949-cu ildə respublikamızda bir çox teatrlar, o cümlədən Ağdam Dövlət Dram Teatrı da bağlanmış. Lakin 1968-ci ildə Nazirlik Kabinətinin müvafiq qərarı ilə Əbdürrəhim bəy Haqverdiyev adına Ağdam Dövlət Dram Teatrının dövlət teatrı statusu bərpa olunub və 1969-cu ilin martında pərdələrini İlyas Əfəndiyevin "Sən həmişə mənimləsən və ya Boy çiçəyi", Bəxtiyar Vahabzadənin "Vəcdən" pyeslərinin tamaşaları ilə açılıb.

Bildiyimiz kimi, 1993-cü ildə Ağdamın işğalından sonra teatr fəaliyyətini bir müddət Bərdə rayonunda, 2004-cü ildən isə rayonun inzibati mərkəzinə çevrilən Quzanlını qəsəbəsində davam etdirir. Teatrın Ağdamdakı binasını isə ermənilər şəhərin digər binaları kimi yerlə-yeksan ediblər. 2011-ci ildən etibarən isə Quzanlını qəsəbə mədəniyyət evi əsaslı təmir olunaraq teatrın istifadəsinə verilib.

Bu gün döyüşən teatrın fəaliyyətində müqəddəs sənətkarları ilə birgə talelərinə yazılmış döyüşgən gənc aktyor heyəti də səhnənin müqəddəsliyindən keçib burada böyüyüb boya-başa çatıblar. Belə gənclərdən biri də Anar Orxan oğlu Əhmədovdur.

Anar Orxan oğlu Əhmədov - (Anar Əhməd) 12 noyabr 2002 -ci il Bərdə rayonunda anadan olub. 2009-cu ildə Bakının Buzovna kəndində 206 sayılı tam orta məktəbdən 1-ci sinfinə daxil olmuş və daha sonra ibtidai təhsili Ağdam rayon 1 nömrli kəpökün tam orta məktəbində davam etdirərək 2020-ci ildə isə həmin mək-

təbdə təhsilini başa vurmuşdur. 2021-ci ildən isə Ağdam Dövlət Dram Teatrında aktyor vəzifəsində çalışır. Fəaliyyəti müddətində bir çox mükafatlara və təltiflərə layiq görülmüş həmçinin bu ilin mart ayında Milli Teatr günü münasibətilə Azərbaycan Teatr Xadimləri İttifaqının təsis etdiyi "Ümid" mükafatı ilə təltif olunub.

- Niyə məhz aktyor olmaq qərarına gəldiniz?

- Dəqiq xatırlamıram, ikinci ya da üçüncü sinifdə oxuyardım. Həmin dövrdən bir hadisə yaddaşımdır. Gecələr evdə hər kəs yatandan sonra qonşu otaqdan bir işıq parıltısı görünürdü. İlk vaxtlarda bu parıltıya o qədər də əhəmiyyət vermirdim. Sonradan isə o işıq doğru yaxınlaşmağa başladı. Nəticədə isə gördüm ki, nəmən (Azərbaycan Respublikasının əməkdar artisti - Cəmilə Məmmədova) biz oyanmayaq deyə şamı yandırır və əlində yeni hazırlanan rol dəstlərini tutaraq öz obrazı üzərində çalışır. Sonralar isə onun icazəsi ilə oyaq qalır həmin rol dəstlərini tutur və oradan replikalər verib ona köməklik edirdim. Soruşanda ki, nəyə dəyərmiş gecə yuxusuz qalmağa o cavabında "Qismət olsun yaşayarsan, görərsən. Bunu sözlə anlatmaq asan deyil" - deyirdi. Bir az vaxt keçdikdən sonra nəmənə birgə teatra gedər, məşqlərə baxardım. İndi tam səmimiyyətim ilə demək istədim ki, sənətkarların o səhnədə tökdüyü zəhmət, təp, qırmızı pərdələr hər açıldığında qeyri-ixtiyari formada mənə gələn həyəcan hisləri, nəmənə danışdığı sənət eşqi və həmin işıq doğru gəlməyib bu gün sənətdə olmağımın əsas səbəbidir.

- Fikrinizcə aktyor olmaq arzusu və ya istedad ki, filtri istedad?

- Bilirsiniz istəklər qalsa, arzulara qalsa hamı çox şey istəyir və yaxud arzular, amma nəticə fərqli olur. Aktyorluq insanın daxilində gizlənən bir xoşbəxtlikdir. Bu gün ən uğurlu aktyorların keçmişlərinə nəzər salsaq, bəlkə də nəslilərindən olan hansısa üzvləri vaxtı ilə incəsənət ilə məşğul olublar. Mənim fikrimcə aktyor sənətinə başlasa və ən vacibi təbii ki, istedaddır. Hə... Həmin o istedad fitrətdəndirsə, o zaman aktyor və onun sənət yolu tamamlanır.

- Maraqlıdır bəs necə düşünürsən aktyor olmaq asandır ya ki, çətin?

- Burada əsas məsələ peşəkarlıq və qeyri-peşəkarlıqdır. Təbii ki, istənilən peşənin, sənətin peşəkarsansa, bu asandır. Yox, qeyri-peşəkar olsan, kütləvi səhnədə arxadan keçmək belə çətin olacaq. Aktyor adının özündə böyük məsuliyyət var. Bu adı daşımaq, o statusu qazanmaq üçün bütün çətinliklərin öhdəsindən gəlməyi çalışaraq, aradırdıraq və s. bacarmalısan. Yox eger bacarmırsansa, elə oradaca o müqəddəs adı ləkələməkdən imtina etməlisən.

- Sənət meyarı dedikdə səhnəyə yanaşma tərzin necədir?

- Səhnə hər zaman mənim üçün müqəddəs yerlərdəndir. Səhnə kobudluğu sevmir. Adətım üzrə hər zaman səhnə ilə çox incə rəftar edirəm. Sanki, qəlbin sevdiniyi biri var və o səndən hər an inciyir, küser və ən sonunda səndən gədə bilər. Amma ona qayğı ilə, eşqi ilə yanaşsan, sənə uğur gətirir və ucaldır. Siz görmüşünüz mü sevdiniyi birinə qarşı başqa tərəfindən kimə hörmətsizlik etsə, kobudluq etsə, alçaqsı həmin şəxs sussun? Təbii ki, yox. Məndə eşqimə sadıq yeni səhnəyə münasibətdə həmin şəxslərdənəm.

- Hansı rejissorlarla işləmək daha rahatdır?

- Peşəkar, aktyorun dəyərini, qədrini bilən, sənəti sənət kimi təqdim edən ümumilikdə eger sən sənətin dərək edən aktyorsansa, hansı rejissor ilə çalışdığının əhəmiyyəti yoxdur düşüncəmdə. Amma, bir nüans da var ki, sənə öz ampulasında mehə və doğru aparırsa, o rejissordan qaçmaq lazımdır. Çünki, ona heç vaxt, heç neyi anladla bilməyəcəksən.

- Hansı rejissorlarla işləmək istərdin?

- İlkən olaraq və qəti şəkildə ustadım, Əməkdar incəsənət xadimi, kumirim Bəhrəm Osmanovu dəyə bilərəm. Düşünürəm Azərbaycan Teatr Xadimləri İttifaqında təşkil edilmiş rejissor laboratoriyasında ondan iki il müddətində dərslərdən zamanından əvvəl belə məşqədlərdən biri də bu olub ki, o zirvəyə layiq olmalıyam və Bəhrəm müəllim hansısa tamaşasında məni bir aktyor olaraq görsün. Sonra isə gəlir mənə nələrsə öyrədəcək, inkişafımda rol olacaq, yaxşı olduğum halda mənə görməzdən gəlməyəcək, emalları ilə sənətdən kənarlaşdırmayacaq, əksinə sevirəcək bu sənətin rejissorlarına. Reallıqda bu arzuma da çatdım və onunla

işləmək qismətimdə var imiş, belə də oldu.

- Daha çox sevdiyin obraz varmı?

- Düşünürəm ki, aktyor hər xarakterdə obrazı oynamağı bacarmalıdır. Çarçivədə, bir ampulalı aktyor olmaqdan qaçmaq lazımdır. Bütün obrazları sevə bilərəm, amma, baxır kim yazıb və kim, necə yozum verir. Bax bu əsas şərtir.

- Gənc bir aktyorun səhnədə oynamaq istədiyi obrazlar daha çox olur. Səndə necə?

- Sadəcə arxivimdə rol olsun deyə hər tamaşada oynamaram, oynamaq istəmərim. Amma bəzən bu kimi şeylər aktyorun əslidir. Az, öncə dediyim kimi əsaslı rolları oya-

şam. Əgər teatr aktyorun evidirsə, nəyə görə də aktyorun evində teatr olmasın?... Tarixə nəzər salsaq, dahi şəxsiyyətlərimiz vaxtı iken o dövrlərdə teatrların az olması nəticəsində və ya başqa səbəblərdən fədakarlıq edərək, öz evlərində teatr yaradıblar. Bəzən Azərbaycan teatrları yaşadıblar. Mən necə vətənimə, ailəmə bağlı biriyəmsə, həmçinin teatrimdə elə möhkəm və vəzəgəlməz surətdə bağlayım. Teatrı sevmək - yaşatmaq yalnız o binaya daxil olub, məşqlərdə iştirak edib, iş vaxtı bitəndən sonra evə qaçmaq deyil. Teatrı sevmək - yaşamağı sevməyə bərabərdir. Bəli evdə teatr yaratmaq fikrim hələ də var. Amma mən bilərəm ki, bu dəstəksiz, köməksiz baş tuta bilməz. He-

namağa daha çox üstünlük verirəm ki, nə zamansa yaşlandıq geri dönmə baxarkən xəcalət çəkməyim.

- Bu gün yeni yaradıcılıq axtarışları, teatrlara baxış gənc aktyor olaraq sənə qanə edirmi?

- Düşünürəm ki, hal-hazırda Azərbaycan teatrları çox sürətli inkişaf edir. Bu inkişaf isə ölkəmizi gündü-gündən gözəlləşdirir. Əgər Azərbaycan teatrlarının adı beynəlxalq səviyyədə çəkilirsə, bu artıq bizim teatrimizə qalib statusunu verir.

- Yaradıcılıq, potensial qüvvələr üzə çıxarılması üçün atılan addımlar qonaqbəxşdirimi?

- Son illərdə atılan addımlar (festivallar, müsabiqələr və s.) mənə daha çox çalışmağa cəlb edir, sənətimə qarşı motivasiyaları artırır. Dövlət səviyyəsində olan tədbirlərə gənclərin də cəlb olunması, bizlərə xüsusi diqqət və qayğı göstərilməsi sevindirici haldır. Bu diqqət mənə Azərbaycan Teatr Xadimləri İttifaqının təsis etdiyi "Ümid" mükafatı ilə göstərilir və dövlətimiz tərəfindən diqqət artırmaqdadır. Azərbaycan Respublikasının Mədəniyyət Nazirliyi tərəfindən gündü-gündən gözəl layihələr ərsəyə gətirilir. Əksər layihələr isə gənclərin karyerası üçün nəzərdə tutulan layihələrdir. Bu da o deməkdir ki, biz gəncləri unutmurlar. Biz özümüzü göstərməyimiz üçün (potensialımızı, yaradıcılığımızı) hər bir şərait var və olacaq. Gəliyə qalır bizim o addımları dəyərləndirməyimiz. Çalışmağımız, ora layiq olmağımız.

- Həttə bildiyim qədər evdə bir teatr yaratmaq niyyətində idin. Bu niyyət baş tutdu mu və necə?

- Mən bu fikrə "Teatr aktyorun evidir" deyəli düşünürək gəlmişəm. Əgər teatr aktyorun evidirsə, nəyə görə də aktyorun evində teatr olmasın?... Tarixə nəzər salsaq, dahi şəxsiyyətlərimiz vaxtı iken o dövrlərdə teatrların az olması nəticəsində və ya başqa səbəblərdən fədakarlıq edərək, öz evlərində teatr yaradıblar. Bəzən Azərbaycan teatrları yaşadıblar. Mən necə vətənimə, ailəmə bağlı biriyəmsə, həmçinin teatrimdə elə möhkəm və vəzəgəlməz surətdə bağlayım. Teatrı sevmək - yaşatmaq yalnız o binaya daxil olub, məşqlərdə iştirak edib, iş vaxtı bitəndən sonra evə qaçmaq deyil. Teatrı sevmək - yaşamağı sevməyə bərabərdir. Bəli evdə teatr yaratmaq fikrim hələ də var. Amma mən bilərəm ki, bu dəstəksiz, köməksiz baş tuta bilməz. He-

ləki bu işi "Özünü inkişaf" layihəsi çərçivəsində davam etdirirəm və xoşbəxtəm ki, öz ideyama Azərbaycan mədəniyyətinə və incəsənətinə xidmət edirəm. Amma, diqqət göstərilirsə, dəstək olarsa vurğuladığınız həmin ev teatrını yaratmaq olar. İndi planlar cızmışam. Həmin o planlardır ki, Azərbaycanda fərqli bir inkişaf olacaq. Hər şey planların üstündə gədersə, həttə beynəlxalq səviyyədə belə adımız vurğulana bilər.

- Tərəfmüqabilis teatr varmı? Varsa necə?

- Mükəmməl tərəfmüqabilis lazımdır. Yaxşı tərəfmüqabilis tamaşaçı hətta teatrı ayaqda saxlaya bilər. Yox eger tərəfmüqabilis qonaqbəxş deyilsə, məcbursən bütün yükü özün çəkəsən. Həminim bildiyi kimi aktorsuz teatr olmaz. İşini bilən aktyorlara isə daha çox diqqət və qayğı göstərilməlidir ki, qonaqbəxş olmayan tərəfmüqabililərinin yükündən azad olsunlar.

- Repertuar aktyor üçün seçilməlidir ya ki, teatrın ümumi tamaşaçı duyumuna anlamaq məqsədini daşımalıdır?

- "Yeddi oğul istərim" filmindən bir fraqment yadıma düşdü: "Mədəniyyət bax bu gün gördüyün bu qara camaata lazımdır. Özde heç bilirsən necə lazımdır?!" Bu çox dərin mənəli sözdür. Teatr qalmaqaldır ki, tamaşaçısını maarifləndirən, tamaşaçıyı teatra bağlasın. Repertuar o halda aktyor üçün seçilir ki, o teatrdakı xalq tərəfindən sevilən, sayılıb-seçilən aktyor çalışsın. Çünki, həmin xalq seven aktyor xalqın nə istədiyini çox gözəl biləcək. Yox eger əks halda...

Anar Ərtəgrül Buralıyev
Teatrşünas-tənqidçi